

KUSTBON

Tidskrift för svenskarna i Estland.

Sjätte arg. N ^o 2.	Prenumerationspris: Helt år Emk. 100:—. 1/2 " " 50:—.	Utkommer två gånger i månaden.	Annonspris: 2 mark per mm. I Sverige: 5 öre per mm. I Finland: 30 penni per mm. För annons, som införes 10 eller flere ggr räknas 20 ^o / ₁₀₀ rabatt.	24 jan. 1923.
	I Sverige: Helt år . . . Kr. 4:—. 1/2 " . . . " 2:—. I Finland: Helt år Fmk. 15:—. 1/2 " " 7:50.	Utgivare: Svenska Folkförbundet. Redaktör: N. Blees, Riddaregat. 3, Reval.		

Vid skiljevägen.

Den 17,18 och 19 februari äro dagar, som för den Estländska Republiken äro av avgörande betydelse. Då skall folkomröstningen avgöra den mycket omtvistade frågan: **Folkskolorna med eller utan religionsundervisning.** Som bekant ingår f. n. ingen religionsundervisning i folkskolornas officiella timplan. Det har dock visat sig att föräldrarna i allmänhet önska att deras barn få undervisning i religion. Flera lärare undervisa och frivilligt avgiftsfritt i detta ämne, andra få göra det mot ersättning från föräldrarnes sida. Det hela bedrivs dock utan plan och ofta opedagogiskt och av okompetenta lärare.

Kristliga folkpartiet i Riksdagen framkom med förslag att göra nödig förändring i folkskolestadgan, så att religionen införes i folkskolan som valfritt ämne d. v. s. om föräldrarna så önska hava deras barn kostnadsfri religionsundervisning 2 timmar i veckan. Religionen är valfritt ämne för eleverna men obligatoriskt för skolan.

Riksdagen förkastade emellertid detta förslag, och nu får frågan avgöras genom allmän folkomröstning.

Det är klart att religionsundervisningen behöver grundligt reformeras för att fylla sin uppgift. De stelnade formerna måste giva

plats åt Kristi sanna lära och hjärtats och sinnets odling träda i förgrunden för minneskunskapen.

Folkomröstningen skall klargöra om Estland vill bygga sin kultur och sin odling på kristlig eller icke kristlig grund. Vad oss svenskar beträffar, så torde frågan vara klar. Vi vill bygga vår odling på en fast kristlig grund och önska att våra barn må uppfostras till goda kristliga medborgare. Och vilken lära är väl ädlare och skönare än Kristi sanna lära?

Vi äro övertygade därom att våra svenska väljare alla göra sin plikt den 17,18 och 19 februari och rösta för lagförslagets antagande.

Auktion i Rickholtz-Bergsby. (Försenat).

Som bekant, skulle S. O. V:s Rickholtz' avdelning Gustaf-Adolfsdagen, den 6 nov., anordna auktion i Bergsby skola till förmån för Birkas folkhögskola. Av olika hinder blev auktionen uppskjuten till söndagen den 10 december. Antalet deltagare var icke så litet, men det hade kunnat vara större — sorgligt nog uppfattade många av föreningens medlemmar saken som ett syndigt väsende och föredrogo att gå på bönemöten, som här hållas nästan uteslutande varannan dag av predikanter från utlandet, vilket ju är vackert, men det borde

också gå hand i hand med bildningssträvandena.

Lokalavdelningens vice ordförande Anders Ringberg höll ett kort hälsningstal, varpå auktionen vidtog, som trots den fåtaliga publiken gav gott resultat.

Under pausen serverades kaffe med vetebröd.

Sedan höll konsulent Erik Green ett gripande föredrag om Gustaf II Adolf och hans stora betydelse i kulturhistorien. Vidare refererade talaren pastor Hoas' föredrag om Gammal-Svenskby och dess svåra öden och slutade med en uppmaning att akta och vårda vårt dyra modersmål, som är en arvedel vi ha kvar från moder Svea. Talet belönades med livliga applåder.

Inkomsterna voro bra: omkr. 13,000 Emk. ren vinst, varav 10,000 Emk. anslogs för Birkas folkhögskola.

Ett varmt tack till alla, som på ett eller annat sätt hjälpt till, ingen nämnd men ingen heller glömd.

A. N—n.

Rickholtz.

Måndagen den 15 januari hade Roslep folkskola fest för skolbarnen i skolans lokal. Här kommo de av Konsul E. Gahlnbäck skänkta gåvorna väl till pass. Barnen fingo risgrynsgröt samt kaffe med vetebröd. Det hela var mycket trevligt. Skolsalen

var dekorerad med kransar. Först sjöngs „Modersmålets sång“, sedan talade läraren till barnen och berättade om vem som givit gåvorna. Därefter utdelades böcker och jultidningar, skänkta till Roslep skola av Anna Schuldheis' skola, Stockholm. Sent på aftonen avslutades barnfesten. Roslep folkskola ber ännu en gång få uttala sitt varma tack till Konsul Gahlnbäck för julgåvorna: mjöl, socker och risgryn, samt till Anna Schuldheis' skola i Stockholm för böcker och tidningar! Sent glömmes den glada barnfesten.

A. N—n.

Till frågan om „Wormsö“ eller „Ormsö“.

(Brev till Kustbon)

Ärade redaktion! I anseende till sakens vikt tager jag mig friheten att till Eder prövning överlämna, huruvida det icke vore på sin plats, att Wormsöborna sattes i tillfälle att själva besluta om, vilketdera namnet Wormsö eller Ormsö skall vara benämningen för den ö de bebo. Jag fruktar att den förändring, man har gjort, varit förhastad. Låt vara att någon språkforskare trott sig finna att namnet ursprungligen varit „Ormsö“, det kan rimligtvis icke vara tillräcklig grund för att påtvinga befolkningen en benämning, som den icke vill kännas vid lika som det är pietetlöst att bortskaffa det namn, som under århundraden varit i bruk. Endast fanatismen, i detta fall den språkliga och politiska, kan göra sig skyldig till sådan hänsynslöshet.

Högaktningfullt

W. Melin.

Ingångna medel.

För den den 4 december f. å. drunknade Hjalmar Rosen's på Nargö kvarblivna hustru och barn (hustrun, som blev vansinnig, har numera också dött) har redak-

tionen tills dato emottagit följande gåvor:

Dir. Leo Rasmussen,

Eesti Lloid. Emk. 500:—

Konsul Folkard von Scherling,

Rotterdam Kr. 5:—

Dessutom har redaktionen för den den 10 dec. f. å. drunknade Johan Lindkvist's på Wormsö kvarblivna hustru och barn erhållit: av Konsul Folkard von Scherling,

Rotterdam Kr. 5:—

För gåvorna fram bäres härmed ett varmt tack till de goda givarna. Redaktionen.

Medel till Kustbon.

Förutom det understöd, som Riksföreningens för svenskhetens bevarande i utlandet Huvudexpedition årligen lämnar Kustbon (1921 Kr. 1000:— och för 1922 blir det Emk. 50.000:—) har redaktionen från Riksf. lokalavdelning i Malmö haft glädjen emot taga Fmk. 1.600:—

Dessutom be vi få omnämna att hela den svenska riksdagsgruppen i Finland, 25 medlemmar, alla prenumererat på Kustbon och betalat mera än tidningen kostar.

Här fram bäres ett förbindligt tack till alla våra vänner för den mycket välbehövliga hjälpen.

Kustbon.

Gåva till Birkas folkhögskola.

Dir. O. Ingman, S. O. V:s hedersledamot och kände donator, har skänkt ett skrivbord till Birkas folkhögskola, som saknar så mycket i möbelväg.

Ett hjärtligt tack för det välbehövliga skrivbordet.

S. O. V.

Åsskrift 1922 Finlands djurskydd

har utkommit i Helsingfors. Utgivare är fröken Siri Brander och för redaktionen den för oss alla välkända fru Constance Ullner.

Riksdagen fordrar förklaring av regeringen i frågan om Kiesel's benådning.

Den 22 december 1922 behandlade den nya regeringen Bernhard Kiesel's ansökan om benådning. F. d. statstjänstemannen vid handelsministeriet Kiesel hade tidigare, näml. den. 3 dec. 1921, av Reval. Hapsals fredsdom dömts till 5 års fängelse utan alla rättigheter för försnillning av statens pengar. Domstolspalatet minskade straffet den 9 maj 1922 till 3 år. Då frågan sedan i slutet av december behandlades av regeringen, protesterade justitieminister Reichmann, som förberedde frågan, mot benådningen. Men regeringen minskade trots det Kiesel's straff till endast 1 år. Justitieministern, som ansåg sig kompetent att döma i den här frågan, vägrade kategoriskt att teckna under benådningssakten, varför densamma publicerades i „Riigi Teataja“ mot det vanliga, antagna lagenliga, bruket endast med två, riksäldstens och statssekreterarens, underskrifter. Justitieminister Reichmann anhöll om avsked och trädde tillbaka. Och nu blev det en uppståndelse och skandal, som höll på att sluta med regeringskris. Tidningspressen visade ett samfällt allmänt missnöje och riksdagens alla fraktioner begärde förklaring och redovisning för regeringens handlingssätt. Torsdagen den 18 jan. var frågan inför riksdagen. Hela vänstern och de kristliga uttalade sitt misstroende och jordbrukarna förklarade benådningen för ett felsteg. Jordbrukarnas övergångsformel, däri handlingssättet förklarades för ett felsteg, blev också till slut med 41 röster mot 35 antagen, sedan vänsterns misstroende med knapp majoritet förkastats, allt efter det riksäldsten hade kommit med en lång förklaring, som icke tillfredsställde folkrepresentationen. Den antagna övergångsformeln visade dock ett visst förtroende

mot regeringen, vilket gjorde, att krisen, som f. n. på långt när icke var önskvärd, kunde undvikas. Regeringen ville till slut genom en extra omröstning utröna, huruvida riksdagen hade förtroende till den alls. Vid omröstningen gav riksdagen med 39 röster mot 32 sitt förtroende åt regeringen.

F. d. bildningsminister Bauer's 25-års jubileum.

F. d. bildningsministern, kommersskoledirektorn, Heinrich Bauer firade den 19 jan. sitt 25-års ämbetsjubileum.

Folkräkningen.

Enligt den verkställda folkräkningen är invånarantalet i republiken Estland 1.109.479, därav 523.417 män och 586.062 kvinnor, alltså är kvinnornas antal mycket större än männens.

Utlandet.

Sverige.

Riksdagen öppnades högtidligen på rikssalen den 11 januari.

Den 11 jan. hade riksdagens kamrar sina första sammanträden för detta års riksdag. Sammanträdena hade sitt övliga förlopp med upprop, hälsningstal av ålderspresidenterna och talmännen etc.

På torsdagen ägde det högtidliga öppnandet rum under sedvanliga former. Gudstjänst hölls såsom brukligt i Slottskapellet, varifrån sedan riksdagens ledamöter avtågade till rikssalen, där konungen höll sitt frontal och talmännen framförde riksdagens vördnad inför monarken.

Den franska inmarschen i Ruhr.

Den väl planerade ockupationen av Ruhrområdet håller på att genomföras allt vad den hinner. Sedan de första orterna av större industriell betydelse med Essen i spetsen ockuperats, togo sig de franska besättningstrupperna en kortare paus, för att sedan fortsätta frammarschen i det vapenlösa landet. Bland de i andra svepet besatta orterna märkas Gelsenkirchen, nordöst om Essen (se närmare kartan).

Vad Frankrike här vill åt är de tyska kolgruvorna. Ett streck i räkningen synes kolsyndikatets beslut vara att flytta de administrativa organen utanför det besatta området. Åtgärden har fått tjäna som bevis för nödvändigheten att mera utvidga ockupationen. Emellertid vägra gruvägarna att leverera kol till Frankrike, med mindre detta åtager sig skyldigheten att betala dem, sedan tyska regeringen förklarat att den på grund av ockupationen ansåg sig åtminstone t. v. inställa skadeståndsbetalningarna och följaktligen även likvid till kolägarna för dessas leveranser till Frankrike. Hela det nya ekonomiska system, som nu skall probaras, är mycket ömtåligt, och det är ännu för tidigt att spå någonting om hur ockupationen rent affärsmässigt kommer att bära sig. Olycksprofetiorna ha icke minst i detta hänseende varit talrika.

Proteströrelsen i Tyskland mot våldet fick mycket imponerande former.

På arrangörernas uppmaning till mängden att efter demonstrationerna på Königsplatz i Berlin skingra sig svarade man med energiska rop på rikskanslern. Cuno var emellertid av ett viktigt sammanträde hindrad att infinna sig, och meddelandet härom mottogs med tydlig besvikelse av massan. Demonstranterna började därefter under lugn och ordning skingra sig, men stora folkmassor

samlade sig senare utanför Hotel Bellevue på Potsdammerplatz och andra hotell, där ententekommisionerna bo. Till sist försökte mängden storma in i byggnaderna, och det var först sedan stora polisförstärkningar anlönt, som man lyckades avvärja dessa attacker. Demonstranternas fientliga stämning mot utlänningar tog sig utslag i överfall på personer, som talade något främmande språk.

(Aftonbladet).

Den avsatte sultanen Muhammed VI besöker Mecka.

Det tros att med besöket i den heliga staden avses dels Muhammeds återupptagande av makten som kejsare och dels som en följd därav den nya huvudstadens förläggande till Mecka, allt med engelsmännens goda minne. En kanske nära framtid kommer att utvisa om Islam på nytt samlas och får sin tyngdpunkt förlagd, inte i det kemalistiskt galna Konstantinopel utan i Arabien, där britererna ha marken väl beredd för sina planer, kontakt med Indien o. s. v. Resan skedde på ett engelskt krigsskepp.

Mussolini går hänsynslöst fram för att minska Italiens statsutgifter.

Ämbetsmännen minskas starkt i antal, extra statssysslor indragas, pensioner reduceras o. s. v. Industriens skattetunga har lättats. Bönderna ha däremot fått mycket höjda skatter. Men de ha fått annan hjälp. Där har funnits en importtull på mjöl, som givit kvarnindustrien väldiga vinster. Denna tull har Italiens diktator upphävt.

S. O. V : s årsmöte

hålles i år i Hapsal
lördagen den 10 febr.
kl. 10 f. m. På mötet
föredages årsberättel-
sen, förrättas val av
styrelseledamöter och
uppsättes budget för
1923.

Alla S. O. V : s

medlemmar i Reval,

som ännu icke betalt
sina avgifter till före-
ningen för 1922, be
vi vara vänliga och
infinna sig på teaf-
tonen den 31 jan.
och där erlægga av-
gifterna.

S. O. V : s styrelsemedlemmar sammankallas till

STYRELSEMÖTE

i Reval, Riddaregat. 3, lördagen den 3 febr. kl. 5 e. m.

DAGORDNING:

Program för årsmötet (budget för 1923 m. m.).

Söndagen den 11 febr. kl. 9 e. m.
anordnar

Sv. Folkförbundet

i Jägareklubbens lokal, Långgat. 42,

Svensk kostymafton

Biljetter, som i tid böra skaffas, er-
hållas på Riddaregatan 3 på sönda-
gen kl. 12—1 samt på måndagar och
torsdagar kl. 6—8.

Onsdagen den 31 januari
kl. 6 e. m.

hålles på Riddaregatan 3

teafton

!!! Alla välkomna !!!